

Učenici su odabrali svojeg predsjednika/cu: Pogledajte kako su glasali mladi

U jeku predsjedničkih izbora otvorila su se brojna pitanja o samoj demokratskoj proceduri izbora predsjednika države – kako su kandidati predstavili svoje programe, jesu li skupili dovoljno potpisa, kako komuniciraju sa svojim biračima te koliko će građana uopće izaći na izbore. Kroz sva ova pitanja prolaze i učenici hrvatskih škola svake godine kada biraju predsjednika razreda ili predstavnika u vijeće učenika. Njihovi izbori su građanski odgoj u praksi, a kakva je demokracija u razredima diljem Hrvatske provjerio je u prosincu portal srednja.hr kroz anketno istraživanje sa 301 školom u suradnji s Hrvatskom zajednicom županija.

Finale velike demokratske utakmice poznatije kao predsjednički izbori su iza nas, a drugi krug predsjedničkih izbora zaokružio je višemjesečnu političku borbu. Ako ste mislili da je ovo bilo napeto, zamislite kako je tek učenicima u našim školama. Naime, oni svake godine proživljavaju izbore za predsjednika razreda i predstavnika u vijeću učenika. Učeničko predstavništvo u školama učenicima predstavlja jednu veliku i važnu lekciju – ono ih uči životu u demokratskom društvu. Od prvog razreda osnovne škole učenici, podijeljeni u razredne odjele, odabiru jednog predstavnika koji će u ime cijelog razreda voditi pregovore, donositi odluke i raditi u najboljem interesu razreda. Dodatno, biraju predstavnika u vijeću škole preko kojeg mogu zastupati interesa učenika cijele škole pred ravnateljem i profesorima. Postojanje vijeća učenika predviđeno je Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, dok to nije slučaj za predsjednika razreda, već se on određuje prema statutu pojedinih škola.

„Učenike aktivno potičemo da samostalno organiziraju aktivnosti poput sportskih, humanitarnih i kulturnih događaja, potičemo ih na sudjelovanje na raznim edukacijama, te na uključivanje u rad ostalih tijela naše škole čime učenici razvijaju organizacijske sposobnosti koje će koristiti u budućnosti. Osim toga potičemo ih da na sastancima VU zastupaju svoje razrede i otvoreno iznesu objektivne kritike i prijedloge na rad škole i samog osoblja. Njihove ideje shvaćamo ozbiljno čime im želimo pokazati da je njihovo mišljenje bitno, te da odgojno-obrazovna institucija postoji upravo zbog njih. Smatramo da je iskrena suradnja učenika i školskog osoblja jedini način da napredujemo kao institucija, jer učenici često vide probleme koje mi nastavnici nesvjesno zanemarujemo“, rekli su kroz anketno istraživanje iz **srednje škole Isidora Kršnjavoga Našice.**

Kandidatura bez prikupljanja potpisa

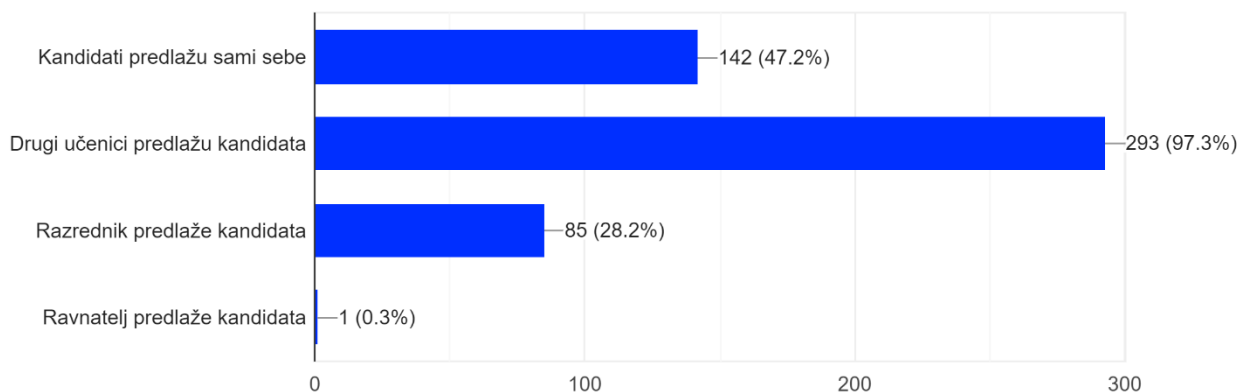
Učenici diljem Hrvatske svake godine sudjeluju u malim demokratskim izborima te biraju svoje predstavnike u višim tijelima. Tako učenici prakticiraju građanski odgoj u praksi, koji ih od mladih dana uči o sudjelovanju u demokratskim procesima.

Krenimo od same kandidature. Za razliku od izbora za predsjednika Republike gdje kandidati i kandidatkinje moraju skupiti 10.000 potpisa građana, u razredima je situacija pomalo opuštenija. U gotovo pola škola učenici mogu predložiti sami sebe, ali sudeći prema odgovorima iz istraživanja, većina ih ipak koristi nominaciju drugih učenika za ulogu predsjednika razreda. U školama nije strana mogućnost da se kombiniraju različite metode, u izostanku striktnih državnih izbornih pravila, pa tako i razrednici u gotovo trećini slučajeva koriste izbore za predlaganje kandidata i kandidatkinja. Od svih

škola koje su sudjelovale, našla se tek jedna gdje je ravnatelj koristio mogućnost da istakne kandidaturu nekog učenika.

Tko predlaže kandidate za predsjednika razreda? (Moguće je odabrati više odgovora)

301 responses

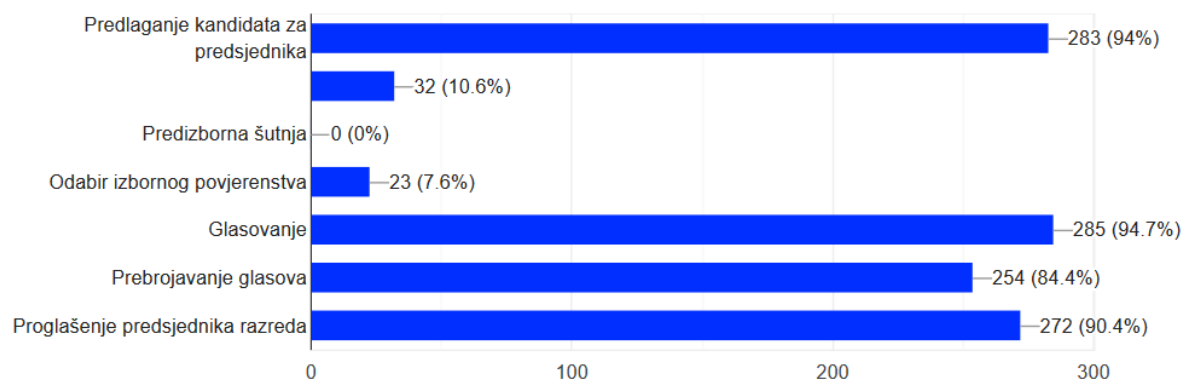
Sličnosti s izborima na državnoj razini, ali bez predizborne šutnje

Kako izbori u školama ipak služe da bi se nešto naučilo, oni doista nalikuju izborima na višim razinama. Tako je 94% ispitanika ustvrdilo kako postoji proces predlaganja kandidata za predsjednika razreda; 7,6% ispitanika je ustvrdilo kako učenici odabiru izbornu povjerenstvo; 94,7% ispitanika je ustvrdilo kako postoji glasovanje; 84,4% ispitanika je ustvrdilo kako postoji prebrojavanje glasova; 90,4% ispitanika je ustvrdilo kako postoji proces proglašenja novoizabranog predsjednika razreda, ali nitko od ispitanika nije ustvrdio postojanje predizborne šutnje.

Za razliku od predsjednika Republike Hrvatske, predsjednik razreda možda neće biti zapovjednik vojske i neće odlučivati o diplomatskim misijama u inozemstvo, ali će imati neke druge, vrlo bitne dužnosti. Ispitanici su nam potvrdili da predsjednici razreda u većini slučajeva sudjeluju u učeničkom vijeću, zastupaju razred pred profesorom ili ravnateljem, zalažu se za interes razreda pred profesorom ili ravnateljem te u manjoj mjeri tumače i provode školska pravila. Mandat predsjednika razreda u 98% ispitanih škola traje godinu dana, a mogu biti ponovno izabrani na tu dužnost.

Koji procesi postoje u Vašoj školi u samoj proceduri izbora predsjednika razreda? (Moguće je odabrati više odgovora)

301 responses

Vijeće učenika kao mali parlament

Kako postoji institucija predsjednika razreda koja je na neki način usporediva s institucijom predsjednika Republike Hrvatske, tako postoji i institucija vijeća učenika koja je u neku ruku slična parlamentu, odnosno Hrvatskom saboru. Postojanje vijeća učenika predviđeno je Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama, dok to nije slučaj za predsjednika razreda, već se on određuje prema statutu pojedinih škola.

Vijeće učenika sastavljeno je od predstavnika svakog razreda škole, a taj predstavnik je ili ujedno i predsjednik razreda (u 83,1% ispitanih škola) ili se izabire na posebnim izborima (u 11,3% ispitanih škola), ili ne postoje stroga pravila o izboru predstavnika za vijeće učenika, kako je potvrdilo preostalih 5,6 % ispitanika. Također, svako vijeće učenika ima svojeg predsjednika, kojeg izabiru sami članovi.

„Članovi Vijeća mogu pokrenuti pred nadležnim organima škole (Školskim odborom, Učiteljskim vijećem, razrednim vijećem i ravnateljem) pitanja koja se odnose na standard učenika u školi, na njihova prava, obveze i odgovornosti, na rad koji učenici obavljaju u školi, izvannastavne aktivnosti, kao i na organiziranje izleta, posjeta, ekskurzija i drugih akcija“, opisali su u anketi svoje iskustvo iz **Osnovne škole Zorke Sever iz Popovače**.

Vijeće učenika se u najvećem broju ispitanih škola (62,8%) sastaje nekoliko puta u polugodištu, ali manje od jednom mjesečno, a na njima u najvećem dijelu sudjeluju učenici odabrani u vijeće (to nam je odgovorilo 97,7% ispitanika), potom ravnatelj (u 61,5% ispitanih škola), nastavnici (u 26,6% ispitanih škola) te učenici koji nisu odabrani u vijeće (u 8,3% ispitanih škola).

I učeničko vijeće ima neke ovlasti i dužnosti, a ispitanici su nam potvrdili kako u njihovoj školi vijeća učenika najčešće upućuju prijedloge i mišljenja školskim tijelima i ravnatelju o pitanjima koja se odnose na ostvarivanje prava i obveza učenika (92,7%), zastupa razvoj učeničkih prava, interesa, obveza i uloga u školi (96%), vijeće aktivno sudjeluje u uređivanju školskog prostora, oglasnih ploča škole, web stranice i sl. (57,1%), ukazuje na probleme s kojima se učenici suočavaju u školovanju te pokušavaju pronaći

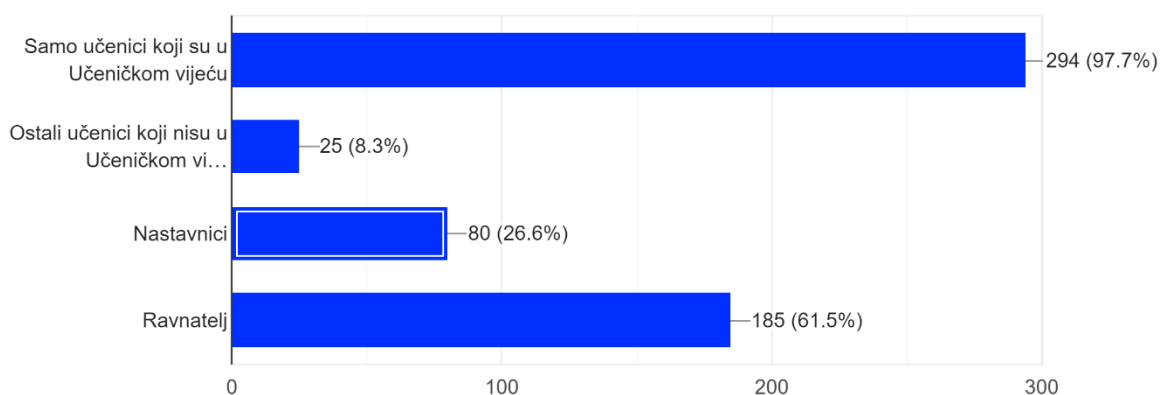
rješenje tih problema (90%) te sudjeluje u radu povjerenstva za kvalitetu u svrhu samovrednovanja škole (49,8%).

Pozitivan primjer utjecaja učeničkog vijeća kroz istraživanje dolazi iz **Osnovne škole Kajzerica u Zagrebu**.

„Predstavnici Učeničkog vijeća zajedno sa svojim razredom odrađuju određene zadatke na razini škole poput osmišljavanja razrednog bontona i sl. Naknadnim predstavljanjem na Vijeću najbolji prijedlog postaje službeni te važeći na razini cijele škole“, rekli su kroz istraživanje iz OŠ Kajzerica.

Tko sve sudjeluje na sastanku Učeničkog vijeća Vaše škole? (Moguće je odabrati više odgovora)

301 responses

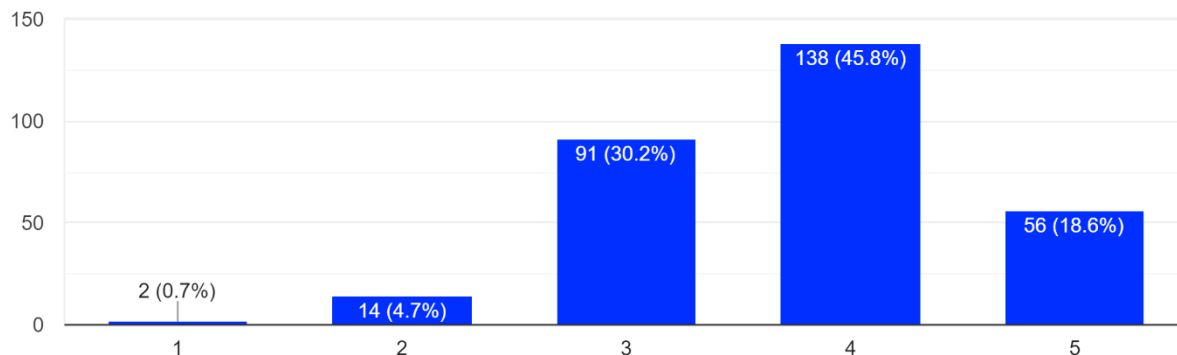
Učenički barometar

Baš kao što različite medijske kuće provode istraživanja javnog mnijenja o vlasti, tako je i portal srednja.hr u suradnji s Hrvatskom zajednicom županija pitao ravnatelje ili druge odgovorne osobe da ocijene vijeća učenika u njihovim školama. Zanimljivo, ali ne prevladavaju petice.

Korisnost učeničkog vijeća škole s odličnim (5) je ocijenilo 27,9% ispitanika, s vrlo dobrim (4) 46,8% ispitanika, s dobrim (3) 21,3% ispitanika, s dovoljnim (2) 3,3% ispitanika te s nedovoljnim (1) 0,7% ispitanika. Učinkovitost učeničkog vijeća škole s odličnim (5) je ocijenilo 18,6% ispitanika, s vrlo dobrim (4) 45,8% ispitanika, s dobrim (3) 30,2% ispitanika, s dovoljnim (2) 4,7% ispitanika te s nedovoljnim (1) 0,7% ispitanika.

Kojom ocjenom biste ocijenili učinkovitost Učeničkog vijeća Vaše škole?

301 responses

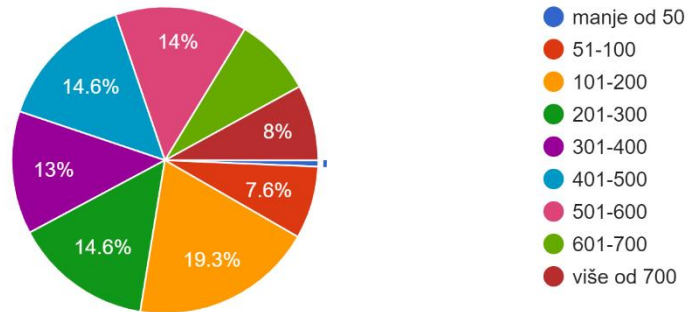
„Osnovnoškolsko obrazovanje svakog učenika je temelj njegovog daljnjeg napretka, a upravo se u srednjim školama taj temelj nadograđuje. Osnivači škola, a to su najčešće jedinice lokalne i regionalne samouprave, zadužene su za niz aktivnosti u organizaciji funkcioniranja školskog sustava. Ono što je najvažnije je da učenici svih škola u svim dijelovima Republike Hrvatske imaju jednako dostupno i kvalitetno obrazovanje. Govoreći o obrazovanju, važno je istaknuti da ne govorim isključivo o usvajanju gradiva ili primjerice, poticanju učenika da sudjeluju na natjecanjima u znanju. Smatram da je izuzetno važno učenicima podizati svijest o pravu na sudjelovanje u kreiranju života svojih lokalnih zajednica. Mladi ljudi, naši učenici, iz prve ruke trebaju imati priliku vidjeti kako mogu utjecati na promjenu u sustavu, ako smatraju da je ona nužna. Učenička predstavništva u školama predstavljaju upravo to – platformu za razvoj demokratskih vrijednosti, poticanje na razmišljanje o pravima čovjeka, dokazivanje da se i najtiši glas može čuti. Aktivacijom barem dijela učenika u predstavničkim tijelima postavlja se primjer drugima, a upravo je promjena odozdo prema gore promjena koja živi dugoročno i ne utječe na samo jednu školu i na samo jednu lokalnu zajednicu, već i na društvo u cjelini“, rekao je **Goran Pauk**, predsjednik Hrvatske zajednice županija koja je bila partner istraživanja.

Kako je već navedeno, sudionici istraživanja bili su predstavnici osnovnih i srednjih škola u Hrvatskoj. U istraživanju je sudjelovalo 154 predstavnika osnovnih škola te 147 predstavnika srednjih škola. Najviše sudionika istraživanja bilo je iz Grada Zagreba (27,3%), Zadarske županije (15%), Karlovačke županije (9,3%) te Brodsko-posavske županije (7%).

U istraživanju su sudjelovali predstavnici škola svih veličina, a sukladno tome, i broj razreda u školama koje su sudjelovale u istraživanju bio je raznolik: više od 30 razrednih odjela u školi imalo je 15% ispitanika, od 26 do 30 razrednih odjela imalo je 16,6% ispitanika, od 21 do 25 razrednih odjela imalo je 16,3% ispitanika, najviše je ispitanika bilo iz škola sa 16 do 20 razrednih odjela, njih 21,6%, od 11 do 15 razrednih odjela imalo je 14,6% ispitanika, od 6 do 10 razrednih odjela imalo je 14% ispitanika te manje od 5 razrednih odjela imalo je 2% ispitanika.

Koliko učenika pohađa Vašu školu?

301 responses

**Istraživanje je proveo portal srednja.hr u prosincu 2019. u suradnji s Hrvatskom zajednicom županija kroz anketno istraživanje na uzorku od 301 škole diljem Hrvatske.*